

USNESENÍ

Krajský soud v Brně rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu Mgr. Milana Procházky a soudkyň Mgr. Ing. Veroniky Baroňové a JUDr. Ing. Venduly Sochorové ve věci

žalobce: **ELVEKO CZ s.r.o.**
sídlem třída Kpt. Jaroše 1922/3, Brno
zastoupený advokátem JUDr. Janem Kovaříkem
sídlem Hrnčířská 813/23, Brno

proti
žalovanému: **Finanční úřad pro Jihomoravský kraj**
sídlem náměstí Svobody 4, Brno

o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem žalovaného, spočívajícím v nepřevedení finančních částek ve výši 558 746 Kč a 2 265 Kč na osobní daňový účet žalobce na daň z přidané hodnoty

takto:

- I. Žaloba se odmítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalobci se vrací zaplacený soudní poplatek za podanou žalobu ve výši 2 000 Kč, který bude vrácen z účtu Krajského soudu v Brně ve lhůtě třiceti dnů od právní moci tohoto usnesení, a to k rukám zástupce žalobce, JUDr. Jana Kovaříka, advokáta.

Odůvodnění:

1. Žalobce se žalobou dle § 82 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), domáhá, aby soud určil, že zásah žalovaného spočívající v nepřevedení finančních částek ve výši 558 746 Kč a ve výši 2 265 Kč na osobní daňový účet žalobce na daň z přidané hodnoty je nezákonný; a zároveň aby žalovanému přikázal převedení uvedených částek z daňového účtu společnosti EngLand Cars Servis Hodboď, IČ: 28358937, sídlem Vídeňská 810/88, Brno (dále jen „společnost EngLand Cars Servis Hodboď“), na osobní daňový účet žalobce na daň z přidané hodnoty, a to do tří dnů od právní moci rozsudku.

I. Vymezení věci

2. Žalobce se žádostí ze dne 24. 11. 201, označenou jako „žádost o správné přiřazení plateb DPH“ (zaevidovanou pod č. j. 4715032/17/3001-51523-711616), domáhal na žalovaném převedení platby ve výši 558 746 Kč na jeho osobní daňový účet. Žalobce uhradil žalovanému na základě podaného daňového přiznání k dani z přidané hodnoty (dále jen „DPH“) za měsíc červenec 2017 dne 28. 8. 2017 částku ve výši 250 000 Kč a dne 29. 8. 2017

částku ve výši 308 746 Kč. Dále žalobce podal dne 19. 12. 2017 žalovanému žádost, označenou jako „žádost o převedení platby na nedoplatek DPH za měsíc červenec 2017 ve výši 558 746 Kč a měsíc duben 2017 ve výši 2 265 Kč, a to podle ustanovení § 165 odst. 2 a 3 zákona č. 280/2009 Sb., daňového řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „daňový řád“).

3. Důvodem podání výše specifikovaných žádostí bylo, že osoba připravující platební příkazy (externí účetní žalobce) při zadávání příkazů pochybila, neboť použila předdefinované bankovní údaje v účetním systému, a tedy omylem uvedla do příkazů variabilní symbol (identifikační číslo osoby) jiného subjektu, společnosti EngLand Cars Servis Hodboř. Tento zřejmý omyl žalobce zjistil poté, kdy požadoval na žalovaném potvrzení bezdlužnosti, a ten mu oznámil, že na jeho osobním účtu eviduje dluh.
4. Potvrzením o došlé platbě ze dne 12. 12. 2017 nebylo vyhověno žádosti žalobce o převedení platby ve výši 558 746 Kč na osobní daňový účet žalobce na DPH; a potvrzením o došlé platbě ze dne 16. 1. 2018 nebylo vyhověno žádosti žalobce o převedení platby ve výši 558 746 Kč a 2 265 Kč na osobní daňový účet žalobce na DPH.
5. Žalobce podal proti potvrzení o došlé platbě ze dne 12. 12. 2017 námitku podle § 159 daňového řádu. Měl za to, že existenci zřejmého omylu při provádění platby dostatečně prokázal, jelikož uvedené platby byly poukázány z účtu žalobce, který používá pro svou ekonomickou činnost, uskutečněné platby odpovídaly podanému daňovému přiznání k DPH za období červenec 2017, lhůty pro úhradu DPH rovněž odpovídaly termínům provedených plateb a žalobce taktéž doložil žalovanému dne 19. 12. 2017 prohlášení společnosti EngLand Cars Servis Hodboř (obsažené v žádosti o převedení platby), v němž jsou potvrzeny skutečnosti uvedené žalobcem s tím, že ani jmenovaná obchodní společnost žalobce nepožádala o provedení jakékoli úhrady. Tvrzení žalobce stran zřejmého omylu pak potvrdila také Ing. A. H., jednatelka externí účetní společnosti Account adviser s.r.o., jejíž zaměstnanec zadal chybné platební příkazy.

II. Obsah žaloby

6. Žalobce pokládal postup žalovaného, který nepřevodl výše uvedené finanční prostředky na osobní daňový účet žalobce na DPH za nezákonný zásah do jeho subjektivních práv. Z důvodu tohoto zásahu pak žalobci vznikl nedoplatek na DPH, na jehož základě byla následně vůči žalobci nařízena daňová exekuce, a žalobce (aby zamezil dalším negativním důsledkům zásahu) opětovně uhradil žalovanému deklarovaný nedoplatek, včetně veškerého příslušenství. Žalobce se neztotožnil se závěry žalovaného, kterými tento odůvodnil nevrácení plateb tak, že zároveň musí vzniknout vratitelný přeplatek, tj. ani daňový subjekt, ani osoba, která platbu omylem provedla, nesmějí mít na daňovém účtu nedoplatek v úhrnné výši přesahující zaplacenou částku.
7. Žalobce připomněl, že v ustanovení § 165 odst. 2 a 3 daňového řádu se řeší postup vrácení platby při zřejmém omylu, který při platbě nastal. Tato ustanovení upravují postavení

poskytovatelů platebních služeb nebo provozovatele poštovních služeb (dále jen „peněžní ústavy“), provádějících platbu daně jménem daňových subjektů (odst. 2); a odlišně pak postavení těch osob, které za daňového dlužníka zaplatily a kterým má být platba uskutečněná zřejmým omylem vrácena, nemají-li vlastní daňový nedoplatek (odst. 3). V první skupině se nacházejí peněžní ústavy, které platbu provádějí a kterým lze platbu uskutečňovanou zřejmým omylem vrátit, jen podají-li žádost o vrácení nejpozději v den připsání platby na účet správce daně; později lze platbu vrátit pouze ve výši případného přeplatku na účtu daňového dlužníka. Přísnost této úpravy je odůvodněna zejména požadavky na profesionalitu těchto peněžních ústavů. U ostatních subjektů, které daň za daňového dlužníka uhradily, pak zákon dle žalobce upravuje mírnější požadavky a stanoví toliko zřejmý omyl a absenci vlastního daňového nedoplatku.

8. Dle názoru žalobce je výklad ustanovení § 165 odst. 2 a 3 daňového řádu provedený žalovaným mj. v rozporu se zásadou *in dubio pro libertate*, neboť bez zákonného důvodu zasahuje do základních práv jednotlivců a klade na osoby spadající do druhé skupiny více požadavků než na peněžní ústavy, tedy kromě požadavku úhrady zřejmým omylem a včasnosti žádosti o vrácení také požadavek absence nedoplatku na osobním daňovém účtu toho, kdo platbu provedl. Úmyslem zákonodárce ovšem jistě nebylo uložit na tyto ostatní osoby více povinností než na peněžní ústavy, od kterých lze očekávat vysokou míru profesionality. Žalovaný v této souvislosti rovněž nepřihlédl k ustálené interpretační a aplikační praxi, v daném případě konkrétně k závěrům vysloveným v rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 22. 4. 2008 ve věci sp. zn. 15 Ca 41/2008 a rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 7. 2011, č. j. 2 Afs 43/2011 - 66.
9. Žalobce uvedl, že pro přijatý výklad žalovaného hovoří pouze jediný argument, a to jazykový výklad slova *obdobně*, které propojuje druhý a třetí odstavce ustanovení § 165 daňového řádu. Žalobce se však domníval, že použité slovní spojení *obdobně se postupuje* je nutno vztahovat pouze k tomu, že správce daně vrátí platbu, a nikoli již k podmínkám, které musejí být pro vrácení platby naplněny v případě žádosti peněžního ústavu. Je totiž absurdní, aby na peněžní ústavy byly pro vrácení omylem provedené platby kladeny mírnější podmínky než na ostatní subjekty, které by musely *obdobně* splnit tytéž podmínky, a navíc ještě „bonusovou“ podmínku čistoty vlastního daňového účtu. Taková tvrdost vůči těmto ostatním subjektům by byla v rozporu s tím, že subjekty podle § 165 odst. 2 daňového řádu jsou ve svém oboru profesionály, a tudíž na ně z povahy věci mají a mohou být kladeny větší nároky než na osoby podle § 165 odst. 3 daňového řádu, jimiž může být kdokoli. Subjekty, na které pamatuje § 165 odst. 2 a 3 daňového řádu se navíc liší nejen v oné „profesionalitě“, ale také v tom, že subjekty podle odst. 2 jsou v první řadě prostředníky platby, zatímco subjekty podle odst. 3 budou v první řadě daňovými subjekty. Proto je subjektů dle odst. 2 je kladen důraz spíše na to, v jaké časové souslednosti splnily jménem daňového dlužníka svou prostřednickou roli, zatímco v případě subjektů podle odst. 3 je kladen důraz na to, zda samy nemají vlastní daňový dluh.

10. Žalobce se domníval, že výklad prosazovaný žalovaným by byl k daňovým subjektům nepřiměřeně tvrdý a mohl by vést i k absurdním důsledkům. Pohledávky státního fisku by totiž byly uhrazeny i za cenu vzniku (mnohdy obtížně vymahatelných) soukromoprávních pohledávek vůči platící osobě i proti vůli platícího subjektu. Takový výklad by byl udržitelný pouze za předpokladu, že by pohledávky státu měly přednostní zacházení před pohledávkami soukromých subjektů. Nic takového ovšem z uvedeného ustanovení neplyne a přístup, poskytující bezdůvodně vyšší ochranu vlastnickým nárokům státu oproti nárokům soukromoprávních subjektů, je nutno odmítnout mj. s odkazem na nálezy Ústavního soudu ze dne 28. 7. 2005, sp. zn. III. ÚS 648/04, či nálezy ze dne 29. 9. 2005, sp. zn. III. ÚS 38/05.
11. V daném případě tak je nutno se přiklonit k závěru, že jiné subjekty než peněžní ústavy mají právo na vrácení částky, kterou za daňového dlužníka omylem uhradily, prokáží-li zřejmý omyl při úhradě a nemají-li současně vlastní daňový nedoplatek ve smyslu § 165 odst. 3 daňového řádu.

III. Vyjádření žalovaného

12. Žalovaný ve svém vyjádření k podané žalobě shrnul průběh dosavadního postupu a úkonů ve věci omylem poukázaných plateb a dále se věnoval jednotlivým žalobcem uplatněným námitkám. Následně připomněl znění ustanovení § 82 s. ř. s. a v této souvislosti uvedl, že pokud žalobce zvolil jako prostředek ochrany námitku dle § 159 daňového řádu, pak je soudním prostředkem ochrany v dané věci žaloba proti rozhodnutí správního orgánu ve smyslu § 65 s. ř. s., která má přednost před zásahovou žalobou. Žalobce ostatně proti rozhodnutí o námitce ze dne 18. 1. 2018, č. j. 92682/18/3001-51523-711616, podal žalobu, která je u Krajského soudu v Brně vedena pod sp. zn. 30 Af 17/2018. Žalovaný tak měl za to, že zásahová žaloba je v dané věci nepřipustná.
13. Pokud by však krajský soud dospěl k závěru o přípustnosti žaloby a možnosti jejího věcného projednání, podrobně rozvedl své stanovisko k výkladu ustanovení § 165 odst. 2 a 3 daňového řádu s tím, že postupoval správně, pokud podané žádosti o vrácení omylem provedené platby nevyhověl z důvodu, že u společnosti EngLand Cars Servis Hodboř, na jejíž účet byla platba omylem uhrazena, byly evidovány nedoplatky ve výši přesahující výši omylem uhrazené platby. Tytéž závěry se dle žalovaného vztahují také na částku 2 265 Kč uhrazenou omylem dne 26. 7. 2017 (DPH za zdaňovací období duben 2017), avšak s tím rozdílem, že o námitce žalobce podané proti potvrzení o došlé platbě ze dne 16. 1. 2018, č. j. 9739/18/3001-51523-711616, nebylo v době vyjádření dosud rozhodnuto.
14. Žalovaný proto navrhl, aby krajský soud podanou žalobu odmítl dle § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s., případně jako nedůvodnou zamítl.

IV. Posouzení krajským soudem

15. Podle § 82 s. ř. s. každý kdo tvrdí, že byl přímo zkrácen na svých právech nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením (dále jen „zásah“) správního orgánu, který není rozhodnutím, a byl zaměřen přímo proti němu nebo v jeho důsledku bylo proti němu

přímo zasaženo, může se žalobou u soudu domáhat ochrany proti němu nebo určení toho, že zásah byl nezákonný.

16. Podle § 85 s. ř. s. dále platí, že žaloba je nepřipustná, lze-li se ochrany nebo nápravy domáhat jinými právními prostředky; to neplatí v případě, domáhá-li se žalobce pouze určení, že zásah byl nezákonný.
17. Z výše citovaných ustanovení soudního řádu správního vyplývá, že k otázkám vztahujícím se k posuzování přípustnosti samotné žaloby na ochranu před nezákonným zásahem patří mj. vyčerpání jiných prostředků obrany, které má žalobce k dispozici ke své ochraně či nápravě (s výjimkou, kdy se žalobce pouze domáhá určení nezákonnosti zásahu, což nebyl daný případ). Samostatný procesní institut žaloby proti nezákonnému zásahu, pokynu nebo donucení správního orgánu pak nelze pokládat za institut nahrazující žalobu proti rozhodnutí správního orgánu, a není proto ani v procesní dispozici účastníka řízení volit, kterou z těchto žalob bude pro sebe považovat za výhodnější a které řízení bude iniciovat. Určujícím kritériem pro podání žaloby totiž není a nemůže být procesní taktika žalobce, nýbrž povaha napadeného úkonu.
18. Přitom platí, že žaloba proti rozhodnutí správního orgánu má před žalobou proti nezákonnému zásahu přednost v tom smyslu, že lze-li se ochrany nebo nápravy domáhat jinými právními prostředky, je tak účastník řízení povinen učinit a teprve po marném vyčerpání těchto prostředků se otevírá procesní prostor pro případné podání jiného typu žaloby. Přímo žalovat nezákonný zásah je proto možné pouze tehdy, není-li ochrana jinými právními prostředky možná. Vztah obou zmíněných žalobních typů tak je možno označit za primát žaloby proti správnímu rozhodnutí, kdy sekundární možnost podání žaloby proti nezákonnému zásahu nastupuje teprve tehdy, pokud žaloba proti rozhodnutí nepřipadá v úvahu. K tomu shodně srovnaj již rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 8. 2005, č. j. 2 Aps 3/2004 - 42, publikovaný pod č. 720/2005 Sb. NSS: „Z ustanovení § 85 s. ř. s. plyne, že ve vztahu mezi žalobou proti rozhodnutí a žalobou proti nezákonnému zásahu správního orgánu má primát žaloba proti rozhodnutí a možnost úspěšně podat žalobu proti nezákonnému zásahu nastupuje teprve tehdy, pokud žaloba proti rozhodnutí nepřipadá v úvahu. Účastník řízení tedy nemůže volit, kterou z těchto žalob bude považovat za výhodnější a které řízení bude iniciovat.“ Pravomoc soudu k zásahu do konfliktu mezi veřejnou správou a jednotlivcem v režimu § 82 a násl. s. ř. s. tedy byla formulována jen jako subsidiární, a nastupuje tam, kde jiná právní možnost obrany účastníka řízení chybí.
19. V daném případě přitom z obsahu podané žaloby i předloženého správního spisu vyplývá (a mezi účastníky řízení není sporné), že žalobce v daném případě zvolil jako prostředek ochrany námitku podle § 159 daňového řádu, o které bylo ve vztahu k potvrzení o došlé platbě 558 746 Kč vydáno dne 18. 1. 2018 pod č. j. 92682/18/3001-51523-711616 žalovaným rozhodnutí, kterým námitku jako nedůvodnou zamítl. O námitce směřující proti potvrzení o došlé platbě 2 265 Kč pak nebylo žalovaným v době podání vyjádření ještě

rozhodnuto, ale i v tomto případě žalobce tohoto prostředku obrany využil a námitku podal. Žalobce následně rozhodnutí o námitce ze dne 18. 1. 2018, č. j. 92682/18/3001-51523-711616, napadl správní žalobou u zdejšího krajského soudu (řízení je vedeno sp. zn. 30 Af 17/2018), v níž uplatnil námitky shodného obsahu jako v zásahové žalobě.

20. Je tedy zřejmé, že krajský soud se bude týmiž žalobními námitkami a jejich věcným posouzením (stran výkladu ustanovení § 165 daňového řádu) zabývat v soudním řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu, vedeném pod sp. zn. 30 Af 17/2018, která má oproti zásahové žalobě primát. V tomto řízení budou závěry žalovaného a jejich zákonnost podrobeny soudnímu přezkumu a bude hodnocena důvodnost v žalobě uplatněných žalobních námitek. Ze subsidiarity zásahové žaloby tak ve smyslu § 85 s. ř. s. vyplývá, že tato je v posuzovaném případě nepřipustná, neboť žalobce má možnost domoci se ochrany svých práv nebo jejich nápravy jinými právními prostředky, které mu zákon dává k dispozici a které také v tomto případě využil.
21. Podle § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s. nestanoví-li tento zákon jinak, soud usnesením odmítne návrh, jestliže je podle tohoto zákona nepřipustný. Protože žalobce podal žalobu, která je dle § 85 s. ř. s. nepřipustná, postupoval soud podle § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s., ve spojení s § 85 téhož zákona, a žalobu výrokem I. tohoto usnesení odmítl, aniž by se dále zabýval její důvodností.
22. Soud neprojednával věc samu, a proto mohl rozhodnout bez jednání (§ 49 odst. 1, věta první, s. ř. s. *a contrario*).
23. Výrok II. o náhradě nákladů řízení je odůvodněn ustanovením § 60 odst. 3 s. ř. s., podle kterého nemá žádný z účastníků řízení právo na náhradu nákladů řízení, byla-li žaloba odmítnuta.
24. Ve výroku III. tohoto usnesení krajský soud rozhodl, že se žalobci vrací zaplacený soudní poplatek ve výši 2 000 Kč. V daném případě došlo k odmítnutí podaného návrhu na zahájení řízení před prvním jednáním, a tedy podle § 10 odst. 3, věty poslední, zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o soudních poplatcích“), platí, že soud vrátí z účtu zaplacený poplatek. Žalobce zaplatil za podanou žalobu soudní poplatek ve výši 2 000 Kč podle položky 18, bodu 2. písm. d) Sazebníku poplatků, který je přílohou zákona o soudních poplatcích. Vzhledem k tomu, že žaloba byla soudem odmítnuta, rozhodl soud tak, že se žalobci takto zaplacený soudní poplatek vrací, a to k rukám jeho zplnomocněného zástupce, JUDr. Jana Kovaříka, advokáta, ve lhůtě plynoucí z ustanovení § 10a odst. 1 zákona o soudních poplatcích, tj. ve lhůtě 30 dnů od právní moci rozhodnutí, kterým soud o vrácení poplatku rozhodl.

Poučení:

Proti tomuto usnesení lze podat do dvou týdnů po jeho doručení kasační stížnost. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být

stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních právních předpisů vyžadováno pro výkon advokacie.

Brno 31. ledna 2019

Mgr. Milan Procházka
předseda senátu